

USMRCENÝ ČERT

Čtyři kilometry jihozápadně od Horažďovic leží obec Hejná, doložená v písemných pramenech již v jedenáctém století. V minulých dobách mívala nelichotivý přívlastek, o kterém se rozepsal jezuitský historik Bohuslav Balbín ve svém díle *Miscellanea historica regni Bohemiae*. Horažďovický pán Půta Švihovský z Rýzmběrka, nejvyšší sudí (1479–1504), choval koncem 15. století na svém hradě Rabí opici, *v té době neobvyklé a jaksi obludné zvíře. Hrad Rabí stál již dříve, ale Půta jej opevnil tak mohutnými stavbami, jakoby měl trvat na věčné časy. Náhodou se vzdálil k soudu do Prahy a opici zanechal na hradě. Zvíře buď ze stesku po pánovi, jehož bylo miláčkem, anebo ze zvědavosti, jež je vrozena jeho rodu, tajně uprchlo z hradu do nejbližšího, chejnského lesa. Chejna je obec náležející poddanstvím k hradu. Jakýsi vesničan z Chejny byl v lese na dříví, když tu najednou uviděl opici sedící na stromě, zvíře, jaké ještě nikdy nespatřil. Díval se na jeho obratné pohyby, a tak si myslel, že si to s ním zahrává zlý duch. Ze strachu, že mu ďábel ublíží, vzal nohy na ramena, úprkem běžel domů s křikem, že se v lese objevil čert. Ta věc Chejnské pobouřila, i popadli sekyry, motyky a klacky, vše, na co v hněvu přišli, a hnali se za dřevařem do lesa. Jakmile opice uviděla, že se na ni hrne ozbrojený zástup, vyskočila na vrchol nejvyššího stromu. Pod stromem se vesničani radili: všichni se shodli v tom, že je to zlý duch a že se pánovi zavděčí, když mu budou moci zajatého čerta odevzdat, ať už živého nebo mrtvého, vždyť je přece původcem všeho zlého. Uvažovali jen, jak se ho zmocnit, když nemají dalekonosnou zbraň. Nejprve se rozhodli, že porazí strom; opice to však pochopila a přenesla se skokem na druhý. Když se tam přihrnuli se sekyrami, přeskočila opět na jiný a zas na další. Lidé ji sledovali, házeli klacky a kameny, které jim nejednou dopadly na hlavu, a tak mnozí ještě utrpěli rány. Věřili, že jim je vrací sám čert. K poraněné opici, oslabené strachem, vylezl konečně na strom nějaký statný muž a velkým klackem ji několikrát udeřil do hlavy, až se zřítíla. Někteří chtěli život zvířete ušetřit, aby dárek přišel pánovi ještě více vhod, ale když opice podrážděna tolika údery vřeštěla a zuřivě kousala a drápala, začali lidé už doopravdy vykřikovat, že jsou před čertem bezmocní. A tak opici udolali ranami a mrtvou zanesli k sudímu. Mezitím se v sousedství rozneslo, že byl v chejnských lesích usmrčen čert. V několika dnech se vrátil pán; i dostavili se přední mužové té vsi a když jim byl umožněn přístup k němu, pověděli celou událost. Že se totiž podařilo uchovat*

v Chejně mrtvého čerta. Pán se smál lidské hlouposti, ale když přijel povoz do hradu a on poznal, že mu k nohám složili jeho opici, hrubě se na ně obořil a rozkázal, aby mu táhli z očí. Nejprve nařídil posly potrestat důtkami, ale potom, jak už byl člověk, který dovede a může sám sobě poručit, změnil svůj hněv ve smích a podív nad lidskou hloupostí. Zavolal je zpět a určil takové potrestání: předně – pravil – chci, aby se pro příští časy vaše ves nejmenovala jinak než ves bláznů, zadruhé, abyste mi nahradili škodu a rok co rok odváděli do mé pokladnice určité množství peněz za opici, kterou jsem dal s velkým nákladem dopravit ze zámořských končin. Od té doby lidé z okolních vsí i veškeré pozemkové knihy nazývají tu obec Bláznivá Chejna a v knihách účtů je zaznamenáno (a majiteli také přísně vymáháno), jak velká je dávkou za opici. Tuto dávkou ještě dnes nazývají opičí plat, opičné. Sám jsem si to na vlastní oči přečetl. Když jsem se před šesti lety či ještě trochu dříve dostal na hrad Rabí, odebral jsem se také do této dědiny a nesměle jsem se otázel, zda je pravda, co se povídá o oné opici. Představte si, že ti lidé jsou pošetilí jako dřív!

TŘI ČARODĚJNICE V TŘEBONI

Vincenc, úředník treboňského panství, sdělil v srpnu 1519 Petrovi z Rožmberka své poznatky o výsleších tří žen uvězněných v Třeboni pro čarodějnictví. Reagoval tak na výtku, že se jeho dřívější zpráva nesrovnává s výpověďmi těch žen, ale ani s přímluvným psaním tábořských konšelů. Vincenc se snaží přesvědčit Rožmberka o pravdivosti své zprávy, což dokládá i svědky. Tvrdí, že pravdivá je jak výpověď o vodě z močidel, tak o svěcené vodě, a slyšel toho prý ještě víc. Současně podotýká, že se dotazoval pastýřky, jak k ní Křížová, řezníkova žena z Bukovska, ještě s onou druhou ženou přišly. Vyznala, že ji obě navštívily a hned se jí ptaly, ba prosily, aby je naučila, co jen nejhoršího dovede. Pastýřka jim prý dlouho odolávala, ale nakonec se přece jenom nechala přemluvit a naučila je, jak mají na dům přivolat ostudu. To bylo docela jednoduché, stačilo pouze zakopat pod práh kosti z lidí a fen a pronést příslušné zaříkadlo. Vincenc se zeptal i druhé ženy, proč to učinila. Nejdříve zapírala, leč posléze se přiznala, že ji

o to prosila řeznice Křížová. Ta ovšem vše popřela. A protože házely vinu jedna na druhou, přikázal vsadit do vězení všechny tři. Vrchnostenský úředník připomněl, že tyto ženy navštívil s purkmistrem Petrem Řezníkem, který současně vykonával i funkci rychtáře, a nařídil je vzájemně konfrontovat. Pastýřka oběma do očí zopakovala své dřívější výroky; ty jí začaly vzápětí vyhrožovat. Vincenc nabyl dojmu, že pastýřka ví ještě mnohem víc, než doznala. Problém spočíval v tom, že Křížová byla ve vysokém stupni těhotenství a druhá žena na ni sváděla veškerou vinu. Především stále opakovala, že vyhledat pastýřku a požádat ji o radu nebyl její nápad, že celou akci vymyslela Křížová. Nakonec vznesl Vincenc na Rožmberka otázku, zdali má za těchto okolností propustit podezřelou řeznici z vězení.

DVĚ Z VYSOKOVA, JEDNA Z NÁCHODA

Ve třicátých a čtyřicátých letech 16. století projednával náchodský městský soud několik deliktů čarodějnictví. První proces je zaznamenán na malém lístku vloženém do smolné knihy. Tento dokument není datovaný, podle regionálních historiků pochází z první poloviny třicátých let. Čteme v něm, že jistá travička Šmidrykalka z Vysokova vyznala na mučení, že nejprve dala pacholku vypít psí sádlo. Sedlářka jí přinesla prach a ten se psím sádlem vmíchaly do piva. Poněvadž nemohly takové pití podat pacholku samy, povolaly k tomu Důru Nožířku, ta však netušila, že by bylo v pivu něco špatného. Později Šmidrykalka dodala, že Sedlářka o všem věděla, zapřísáhla se na svou duši a s tím i zemřela. Rovněž doznala, že otráвила svého muže, aby dostala pacholka. Její čarování nepřezil ani pasíř Kuba. Na této vraždě se podílela také Přibíková z Mýta, protože jí svévolně přiřkl soudek herynků. Jako jed použily upečenou fenu.

Další čarodějnicí byla stará biřička Markyta z Náchoda. Ta se roku 1540 přiznala, že očarovala vězně Moce a Martina. Ten ukradl ve Slaném čepici z popelky, punčochy a klobouk. Vše přinesl do špitálu, Janu Vackovi prodal čepici a Mandě klobouk, ale

Čarodějník na vlku

punčochy si ponechal a odnesl je někam pryč. Markyta učinila kouzlo a dala jim je sníst v kousku chleba. Oba se po něm chováli zmateně a nemohli se poznat. Současně dodala, že takové kouzlo funguje spolehlivě a není proti němu obrany.

Pasačka Důra z Vysokova v dubnu 1546 vypověděla, že přišla k rychtářce na pivo, právě když pekla koláče. Ta jí prozradila, že její pacholek Vít se bude ženit, a žádala o radu, jak zařídit, aby bylo jeho manželství šťastné. Byla u toho i Vacková z Vysokova. Důra jim řekla, že slyšela od jednoho pocestného, že se má sejmut z domu vlaštovčí hnízdo a vložit tajně do hlav svatebního lože. Pokud se na tom místě novomanželé políbí, budou na sebe hodní. Následně rychtářka nařídila Vackové, aby požádala Víta, syna Šaška z Hořejší Radechové, aby hnízdo obstaral a dal je své ženě. Ta pak vykonala zbytek kouzla. Sama Důra pojídala kančí sádlo s vlasů, aby na ni byl její muž laskavý, Kateřině Mrkvicové se pokoušela přičarovat zpět jejího milence. Je přirozené, že i tato vysokovská čarodějnice byla odsouzena k trestu smrti.

V KOMOŘE LEHLA NAHÁ

V srpnu 1543 zahrabal pardubický kat na popravišti Dorotu Kožíškovou, která jednak kradla, jednak čarovala. Svěho bratra Jiříka Kostku vyzvala, aby zbil jejího manžela Vaňka, protože ten ji také několikrát ztloukl. Kostka byl u Pardubic sťat jako zloděj a loupežník. Z jeho výslechu se dozvídáme, že přišel s jistým Davidem do Popkovic a čekal tam na svého švagra, neboť ho o to požádala jeho sestra. Chtěla, aby jej zbili nebo ještě raději rovnou zabili. David řekl: *Jáť k vyjebnému lotru udeřím z ručnice*. Kostka odpověděl: *Jeb mu mater, udeř!* A tak čekali na Vaňka, který měl jet se svou ženou ke Kolínu. Při střetu jim ale utekl až do Svítkova. Zároveň k nim běžela Kostkova sestra, aby jim ukázala, jak ji manžel zmlátil.

Ubožáčka se obrátila o radu k Lídě Krnavské a ta jí poradila, aby si lehla v komoře naznak nahá těsně před tím, než manžel přijde domů, a také, aby na zahradě trásla plotem a opakovala zaklínadlo:

Ďábel svádí čarodějnici

Pane Bože, smiluj se nade mnou a dej, až přijde můj Vaněk domů, aby byl veselý a abych se mu zdála ze všech nejhezčí a nejmilejší, k tomu mi dopomáhej Bůh Otec i Syn i Duch svatý. Zaklínadlo se mělo opakovat potřikrát vždy v úterý a ve čtvrtek po soumraku. Krnavská sama tento postup používala a byla vždy úspěšná.

Kromě toho Dorota Kožíšková odjímalala pomocí čarodějných praktik cizím kravám mléko. Anka Hantová z Jesenčan jí poradila, aby vložila do nádoby hovězí syříště, přilila čerstvě nadojené mléko, nádobu dobře uzavřela a dnem vzhůru ji vložila do pece. Upečenou hmotu je třeba přidávat kravám do žrádla. Vyzkoušela kouzlo na kravách pana Mertla a Běstovského i jiných a všechny ztratily mléko. Svým kravám naopak dávala mléko tajně nadojené od cizích, usmažené obdobným způsobem a promísené kopistem a smetanou, aby více dojily.

A JÁ JÍ PORADILA

V Hradci Králové působil ve čtyřicátých letech 16. století mistr ostrého meče Jakub Kačírek, jinak Kostka, u kterého se učil katovskému řemeslu Šimek. Když se Kačírek sblížil s rasovkou Lídou, opustil svévolně službu a dostal se na šikmou plochu. Byl to vskutku povedený pár. Jakub kradl a Lída převážně čarovala. Pacholek Šimek se stal katem, nějaký čas strávil v královském věnném Hradci, poté se trvale usadil v nedalekých Pardubicích.

Někdy v dubnu 1546 byl Kačírek i s Lídou zatčen a oba se ocitli před hrdelním soudem. Na adresu své družky vypověděl: ... ta Lída očarovala mne, takže sem já po ní zůstatí nemohl a prve mé vlasy u ní bejvaly v Litomyšli i v Jičíně, když byla, nežli já; a skrze ni k této ke vši těžkosti já sem přišel. Týž taky ta Lída dělávala lékařství dívkám i ženám, kteréž jsou bejvaly nepořádně břichatý, aby ten plod z nich vyháněla. Současně na ni prozradil, že často čaruje, že naváděla Šimka k tomu, aby jej zavraždil. Připustil, že to byla žena dost krutá. Vždyť v Litomyšli vzala jakéhosi starce do palečnic, táhla jej sama přes bidlo, vzala mu peníze i sukni a pak jej vyhnala. Závěrem přiznal, že jest prve brával a ukradl, k čemuž kdekolí přijíti mohl. Soud přirozeně vynesl nad Kačírkem ortel smrti, a tak Šimek oběsil na pardubické šibenici svého bývalého mistra.

Voznamí Jakuba Kačírka kacha ginat

... Krnavská sama tento postup používala a byla vždy úspěšná.
 Kromě toho Dorota Kožíšková odjímalala pomocí čarodějných praktik cizím kravám mléko. Anka Hantová z Jesenčan jí poradila, aby vložila do nádoby hovězí syříště, přilila čerstvě nadojené mléko, nádobu dobře uzavřela a dnem vzhůru ji vložila do pece. Upečenou hmotu je třeba přidávat kravám do žrádla. Vyzkoušela kouzlo na kravách pana Mertla a Běstovského i jiných a všechny ztratily mléko. Svým kravám naopak dávala mléko tajně nadojené od cizích, usmažené obdobným způsobem a promísené kopistem a smetanou, aby více dojily.

V Hradci Králové působil ve čtyřicátých letech 16. století mistr ostrého meče Jakub Kačírek, jinak Kostka, u kterého se učil katovskému řemeslu Šimek. Když se Kačírek sblížil s rasovkou Lídou, opustil svévolně službu a dostal se na šikmou plochu. Byl to vskutku povedený pár. Jakub kradl a Lída převážně čarovala. Pacholek Šimek se stal katem, nějaký čas strávil v královském věnném Hradci, poté se trvale usadil v nedalekých Pardubicích.

Někdy v dubnu 1546 byl Kačírek i s Lídou zatčen a oba se ocitli před hrdelním soudem. Na adresu své družky vypověděl: ... ta Lída očarovala mne, takže sem já po ní zůstatí nemohl a prve mé vlasy u ní bejvaly v Litomyšli i v Jičíně, když byla, nežli já; a skrze ni k této ke vši těžkosti já sem přišel. Týž taky ta Lída dělávala lékařství dívkám i ženám, kteréž jsou bejvaly nepořádně břichatý, aby ten plod z nich vyháněla. Současně na ni prozradil, že často čaruje, že naváděla Šimka k tomu, aby jej zavraždil. Připustil, že to byla žena dost krutá. Vždyť v Litomyšli vzala jakéhosi starce do palečnic, táhla jej sama přes bidlo, vzala mu peníze i sukni a pak jej vyhnala. Závěrem přiznal, že jest prve brával a ukradl, k čemuž kdekolí přijíti mohl. Soud přirozeně vynesl nad Kačírkem ortel smrti, a tak Šimek oběsil na pardubické šibenici svého bývalého mistra.

Útrpný výsledek Jakuba Kačírka z roku 1546

Rasovka Lída byla vyslýchána v květnu. Nejprve vyznala: ...přišla ke mně Vítová, vačkářka, říkají jí Anka, do Litomyšle pro kůže a tu se mnou mluvila, že na ni všudy psi ští, abych jí k tomu poradila. A já sem jí rozkázala toto učiniti, aby vzala soli svěcený ze tří kostelův, vosku ze tří kostelův, mejdla za jeden denár a [s]třemchy, a to aby v hromadu spustila a tím aby se potírala po šatech, že nebudú psi na ni scáti.

Těž vyznala, že Vít Fertl, ten ras, kterýž jest zde se mnou, když jsme předešle pod hůrou Kunětickou odřeli kůň nebo kobylu, tehda, když jsme toho odbyli, tehda mi řekl, abych se neumejvala. A já řekla: Proč, k čemuž je to? A on pravil, že jemu pravil ras hradeckej Jan, že aby se neumyl, to dělajíc až doma a tu vodu schovaje po umytí, tehda ve čtvrtek po slunci vleje ji do čepů do vrat někde a tudy že bude časté mrchy mívati a dobytek aby mřel. Tomu ovšem sama pomáhala, neboť páčila paznehty mršín a popel spala na trávu: A to mi radila Markyta katovka, která tuto jest zde, a měla sem mrchy. Hned k tomu přičinily sme sýry. A taky když hovado umřelo, že jsme je nohama zhůru postavili, aby dobytek mřel. Týž taky tato Markyta brala šlépěje lidský a sušila je a věšila v komíně. A to sem ukazovala i muži svému i děvčeti, a tak sem slýchala, že tím lidi moří a suší.

Jednou se na Lídu obrátila rychtářka z Osíku s tím, že nemá dobrý odbyt piva a že jí psi na vrata ští. A já jí poradila to, což sem vačkářce radila mejtský, aby tím vrata třela a při pivě aby vratič měla a [s]třemchu a soli ze tří kostelův, to vše u sudu aby bylo. A dala sem jí tu oprátku, jako vězně na smrt vedou, a tou aby sud pásala, že bude míti odbyt.

V oblasti antikoncepce ovšem Lída příliš úspěšná nebyla. Sama přiznává, že k žádosti biřičce hradecký dala radu, aby děti nemívala, aby červíčky z jabka šípkového jedla, že nebude děti mívati, jakož sem sama toho požívala. Ale ona potom měla dítě.

Rasovka Lída měla v zásobě i řadu pověřených praktik k ovlivňování partnerských vztahů: ...nějaká osoba přišla ke mně z Oujezda v červený sukni a neví, jak jí říkají. A prosila mne, abych jí poradila, aby ostudila muže svého s jinou osobou. A já jí poradila takto: Když se tista teče a se psem se sváže, aby tehdy vzala nějaký proutek nebo dřívko a mrskala je tím a rozehnala různu a potom se toho dotkla muže i ženy tím, kohož by studiti chtěla, tehda nebudú chtít na sebe hleděti, ale plíti na se a k tomu říci: Mrziž tě tato žena jako Pána Boha mrzí tato fenka.

Dorota Vozková z Litomyšle si také Lidě postěžovala na špatný odbyt piva. Ta doznává: Dala sem jí tež kus oprátky od šibenice a vosku z hromnice a vratičky drobný a vratce, zase to aby vařila a tím kropila po domě, i ty nádoby, do kterejch dává, aby umejvala tím aneb omácela a bejvalo jí lípe.

Táž se se mnou radila, abych jí poradila, že má muže hráče. A já jí poradila, když hrobník vezme záplatu od schování mrtvého, aby dala jemu za ty peníze jiné peníze, a ty aby dala muži, že by o ně hrál, že potom hráti nebude. A měla mi dáti za to všecko tři lokty plátina a nedala.

Týž vyznala, že jí poradila Buchtelka, kdyby mně teskno bejti mělo po kom, jako po muži mém, že se přeč strojí ode mne, abych se z nožnic napila potříkráte, že mne všechny teskností minou, neb mi byl udělal, že sem po někom zůstati nemohla.

Když za Lídou přišla jistá žena z Litomyšle, že nemůž po jakýms muži zůstati, doporučila jí, aby ze tří pecnů vzala chleba a měla jej pod paží do devátýho dne a potom, aby jej stroužíc, jemu dávala, že on po ní nebude moci zůstati. A to sem i nebožtíkovi Kostkovi udělala. Touto větou končí vyznání rasovky Lídy, která byla rovněž odsouzena k trestu smrti. Kat Šimek tuto ženu zaživa zahrabal a probil jí srdce kulem.

TRAVIČKA

V pondělí po svatém Jiljí roku 1547, tedy 5. září, vyznala v rakovnické mučírně Rajna, děvečka mlynáře Jindry, že kouzlům a trávení lidí ji naučila Káča Pěkná, sestra Černé v Senomatech. Vyprávěla, že nejdříve vlastní krvavú nemoc, kus sametu a kněžského ornátu sbalila do ranečku a vložila jej do postele. Komu tak učinila, ten začal hubnout, bláznit a nakonec musel zemřít. To byl případ manželky mlynáře Jindry, jíž dala kouzlo do postele, když v šestinedělí odešla do kostela. Dotyčná žena pak začala bláznit. Rajna to udělala ze msty, že sama byla mlynářovou milenkou a on slíbil, že se s ní ožení. Dále přiznala, že mlynářovu manželku nakazila „svou nemocí“, kterou jí dala vypít ve starém pivu. Na zkoušku otráвила i mlynářova psa; tomu jí dala sežrat v kusu chleba. Mámila tež pacholky, kteří se jí zalíbili, aby se do ní zamilovali. Čarování prováděla pomocí jejich vlasů. Čeradického pacholka Jana ovšem otráвила, protože se s ní nechtěl oženit. Ze stejného důvodu otráвила v Mlečicích pacholka Jana na žádost Káči Pěkné. Děvečku Annu z Žizelic otráвила také, neboť líhala s jejím milencem. V nějaké vsi u Žatce připravila podobným způsobem o život manželku jakéhosi Kučery, s nímž měla poměr. Hroudovu dceru

Káču rovněž otrávil, pohádaly se spolu o pacholka. Káča Pěkná jí prý dala jakési koření zabraňující nechtěnému těhotenství. Rajna čarovala i pomocí *lůžka, kterým se děti rodí*. Po porodu Jindrový manželky se ho zmocnila, zakopala je v místě, kudy žena často chodila. Domnívala se, že brzy zhubne a zemře. Život rakovnické travičky skončil na popravišti.

KUTNOHORSKÉ TRAVIČKY

Markyta pocházela z Litomyšle, byla to dcera jakéhosi Vaňka Knihaře. Ze svého rodiště se přestěhovala za prací do středních Čech a nějaký čas šenkovala na Baště ve Starém Kolíně. V červnu 1564 ji vyslychali kutnohorští konšelé jako čarodějníci. Když ji na Baště vystřídala Káča, snažila se ji odstranit: ... *udělala sem jí, že zakopala sem jí v sni psí hlavu pod schody, přinesla mně jí jakás kurva Maruše, nyní nevím, kde jest.*

To ovšem nebylo zdaleka všechno. O svém travičství dále Markyta vypověděla: *A tato Jana, která nyní zde sedí, kropívala mně dům, chodící zpět a j[á] sem to činila tolikéž. A mluvila mně, že mně dá koření. I tak jest, dávala mně je a já jím kropívala. A tato Anna Rybníkářka chodila k šibenici se mnou a muž její. A řezala nějakú malou pilkou rožen, na kterým byl ten nebožtík Vrba. A uřezala mu vejce. I dělala z toho rožnu čep, pravila, že bude míti mnoho pitehův. A muž její týž s námi byl při tom všem. A tehdáž uřezali sme spolu taky vejce jednomu visalci, trvám tomu Šípovi. A já vzala jedny vejce a vona druhé a kladly sme je do sudu. A Rybníkářka ještě je má v sudu, než mýl sou někde doma.*

A Janě, na žebríce súc, pravila jí vůči, že jí dávala koření, aby sobě ním dům kropila. Proti tomu Jana, že sem jí nic zlýho nedala než verbeny a čistce. To není zlý. A nic já neumím.

Item Markyta: Vzala sem kosti od šibenice, od těch visalcův hnáty a žebrara a [s]třemchové koření a diviznové, stloukly sme to s tou Annou Rybníkářkou spolu na prach. I koho sme chtěly, já nebo vona, usušiti, i dávaly sme těm toho prachu. A já zvěděvši, že místo mne na Baště v tom domě má býti tato Káča, i dala sem jí z závisti toho prachu v pití. A tomu mne všemu naučila ta Anna Rybníkářka. A kdy sme k tý šibenici chodily, bylo to ve štvrtek asi ve tři hodiny na noc. A manželu týto jistý Káci

dala sem dvakrát toho prachu a od toho on umřel. A synu jejímu týž sem toho prachu z hněvu v pití dala. A ševci Součkoví týž sem v pití dala toho prachu, protože jest se mnou líhal a pravil, že chce pryč jíti. V Čáslavi jest nějaká podruhyň Káča u Kovářů na Brodském předměstí, Bernášková, ta mne týž těm čarám učila. A toto k tomu prachu přičiniti otravně musí, hadí hlavy k těm kostem a štíry nevelký, jed sme z nich braly. A s tou Rybníkářkou sme ty prachy dělávaly a lidem dávaly. A třetímu visalci, tomu Ráčkovi, týž sme vejce uřezaly. Asi od roka ty čáry dělaly sme a kočiči mozk sme sušily a k tomu přidávaly. A tomu mne týž naučila nějaká stará žena, jest v podruží u Rýdle, Němce, a nyní jest na Malešově. Ta mne týž učila těm prachům dělati.

A Janě, súc na žebríce, vůči to mluvila, že jí dávala nějakého koření, aby ním sobě dům kropila a že nějaké niti protahovala skrz nohy a dům že kouřila. A pravila mně, že bude míti mnoho hostí. A Jana mně pravila, že Lída Huděrka jako na Baště, že Káča, ta kurva, jako vaječnuky nosí, na Velkú noc nadělala nějakých koláčků a do kostela je nosila a na sudy že je kládala. Kutnohorský soud poslal Markytu na popraviště, kde 20. června shořela na hranici.

Vzápětí přišla na řadu Anna Rybníkářka. Tato žena přiznala spolupráci s Markytou: ... *když sem byla u nebožky Markyty na Baště v podruží, chodila sem k božím mukám s tou Markytou. Řezaly sme je a kouřily sme tím po domě. A když sme byly u Dubu, chodila sem do kláštera a vzala sem tři kameny a vařila sem je a kropila sem po domě k šenku.*

Item na rožni jednomu a druhému visalci uřezala sem vejce. Jedny sem dala Markytě a druhý sama mám. A sou tam v lochu na prázdným sudě v černým plátně zašitý. A vzala sem provaz od visalce. Uřezala sem toho visalce a pověsila sem na to vích. A uřezala sem toho rožnu tomu, jako na něm byl, asi nad hlavou dvou pídí. A kůru sem z rožnu strouhala, abych sobě tím dům kropila. A tomu všemu naučila mně nějaká velká Káča, kurva, bývá na Hoblíku a na Baště.

Item u šibenice vzala sem kosti od visalcův drobný a rtuť. I dělala sem z toho prach a kulky. A psí hlavy vařovala sem. A lila sem to pod prahy, to pro ostudu domu aneb člověka. A psí srsti.

Item zakopala sem na Baště pod prahem hrnek a v něm zemličku s pivem namočenou z plného sudu a kafr. A vostudila sem těmi věcmi, kde sem koho mohla a s kýmkoli, a to tímto: Chovala sem sůl v psí hlavě do devátého dne, rozdělala sem to vodou, kropila sem tím dům aneb člověka a říkala sem tato slova: Mrziž tento dům aneb tohoto člověka dobrého i zlýho, jako mrzel tento pes. Aneb vzala sem k tomu prsty zabitého.

Item Kašpara Klobučníka ostudila sem s touto ženou jeho. Navedla mne na to Voršila, jako s ní Kašpar líhá, na Kaňku jest.

Item feria VI [v pátek] vyznala: Bratr Jirásků v Semtěši Pikalova syna z Čáslavě zabil a nebožtík Jirásek a Pavel, bratr jeho. Item dva mordy nad Kobylníky učinili sme, zabilí sme nějaký dva mládence z Hradce. Byl Jan z Litošic, Pilát Zahradník a Mikuláš Šmída a já; a nějaká Johanka, má šrám přes nos; a Holý, rybníkář, má ženu na Lánech u Pardubic; Jan mu říkají a jeho ženě Důra; a jeho švagr Libenta, říkají mu Havel. Pili sme na to, co sme jim vzali.

Item na Království zabilí sme jednoho čistýho jonáka. Byl při tom Kříž, jest v Holohlavech za Hradcem, ženě jeho říkají Lída; a bratr jeho Šimek.

Item u Poděbrad zabilí sme muže s ženou, nějakýho Karáska, s prvními.

Item nějaká Káča, kurva, ta mne naučila čarovati. A když by chtěl zase opraviti, taktó musí učiniti, koupiti nový hrnek a koření, všeho za 9 denárů, i vařiti to vůdě svařenu solí, tím kropiti neb ostuzený se tím meji a říkat: Pane Bože, já zaháním všecky ostudy boží mocí.

A Martě, která topívala v Kobylních v lázni, ostudila sem ji s mužem. A nebožku Rejnu, týž sem s šípem ostudila. A onehdy Martě, nebožce, aby nemohla v radě mluviti, udělala sem, držela sem palce v hromadu a ří-

Ďábel jako kuplíř

kala sem: Nemožž proti mně mluviti zblýho ani dobrýho. A jakús kurvu sem sama utopila, že mně s mužem líhala.

Item u Limburka v Kovanicích dva sem otrávilá. Jakýhos pacholka u kláštera u Kouřima obhlúpily sme, byly sme tři kurvy. Ryněš a nějaký Jan Holý z Kovanic, má tam ženu, říkají jí Káča, má dvě neb tři děti, oni byli se mnou při tom mordu toho Karáska s ženou. Já jej držela za ruku a měla sem kabát mužský a tesák. Vzali sme jim šaty a 6 tolarů. Byl ten nebožtík z Hořátve Karásek.

Item na Kaňk když sem šla, vzala sem jakýs ženě pláštěk. A s nebožtíkem Jírou Němcem, mužem mým, vzali sme řezací stolici.

Item s nebožtíkem Kubou, mužem svým, zabilí sme jednoho v Strakách a druhýho na Malých, bylo v svádě.

Item Spěváček, ten jako kejkluje holí, ten chodí po jarmarcích a krade. A mně ukrad dvojce rukávce. Říkají mu Vondra. A jednou, když sem byla na Baště, přines ke mně dva sejry. Ukrad je Vackovi u sv. Mikuláše. A má ženu a s ní dvě děti.

Poněvadž Anna Rybníkářka nejen čarovala, ale aktivně se účastnila loupežných vražd, byla na popravišti ohnivými klíšťmi trhána a potom odřína a na hranici spálena. Než při nejposlednější hodině odvolala ty sedlky o to čarování. Než na jiném na všem umřela.

PSÍ HLAVA, SRST
A ZRCADLO

Když nymburští konšelé vyslyšali v květnu 1566 Mandu Sukovou, dozvěděli se o jejich drobných krádežích, ale také o přípravě „nápojů lásky“. Jednou za ní přišla Eliška Achilleska, které Manda poradila, aby vzala chlupy a kosti ze chciplého psa a rovněž jeho lebku. Kostí ať nastrouhá na prach, smísí jej s pivem, tou lebku směs třikrát prolíje a dá vypít svému milému, který jí pak nedokáže odolat. Eliška si též postěžovala, že má starého muže. Suková přislíbila, že jí potřebné ingredience obstará. Ovšem se splněním slibu otálela a nakonec jej nedodržela a nepřinesla nic.

Při konfrontaci s Eliškou Achilleskou byla Manda natažena na žebřík a zopakovala svá obvinění. Eliška však oponovala a žádala ji, aby nelhala, protože spolu hovořily pouze o koření, když se zamýšlela, čím Suková zapůsobila na jejich společného přítele Hav-

la, že se do ní tolik zamiloval. Manda jí kouzlo prozradila a příslušné koření slíbila přinést, ale neučinila tak. Až na popravišti Manda zbavila Achillesku obvinění, když prohlásila: *...sem jí jakživa nedala nic a neměla ode mne nic.*

Současně udala Manda pro čarodějnictví a další delikty Apoleny (Anku Tlustou). Sama se prý naučila čarovat u jisté Káči, která jí poradila, jak používat psí srst a kosti, a dokonce jí obojí přinesla; našla to někde u Poděbrad. Ona pak vše vyzkoušela na Sukovi, kterému dávala očarované pivo pít. Káča také koupila zrcadlo a vyzvala Mandu, aby je otírala o hárající fenu a pak do něj nechala Suka podívat, že na ni *laskav bude*. Manda Suková skončila na popravišti, kde ji kat zaživa zahrabal.

Následoval proces s Apolenou (Ankou Tlustou), bývalou šenkýřkou. Tato žena byla stíhána pro krádeže, navádění k nim, překupnictví, zejména však pro čarodějnictví. Svěho muže otráвила, neboť jí vyčítal, že cizoloží s jistým Valentou, vyznala se i v „nápojích lásky“. Když se jejím kravám ztrácelo mléko, ukrojila tři topinky. Usušila je na roštu, rošt pak obrátila vzhůru nohama, topinky pouštěla uvázané na niti do studny a poté je kravám podávala v syřišti. Zároveň pronášela zaklínací formulí, aby krávy měly tolik mléka, kolik je vody v oné studni. Krávy okamžitě začaly dojit. Též je omývala kořením zvaným křížek.

Apolena také vypověděla, že jistý ovčák jí dal koření, které měla zakopat mezi vraty, aby jí nikdo nemohl uškodit. Ale ten ovčák již zemřel. Ona sama poradila pasákovi ovci, aby si sehnal vlčí chřtán, prolil jej vodou a tou kropil cestu před svým stádem. Po celý příští rok budou ovce před vlky ochráněny. Když v Ratěních dostaly ovce motolici a nemohly vyjít ze vsi, očarovala je tak, že za ní šly.

Městský soud vynesl nad Apolenou stejný rozsudek jako v případě Mandy Sukové, tedy trest smrti zahrabáním zaživa. Větší štěstí měla Eliška Achilleska, která prokázala svou nevinu a byla koncem roku 1566 zproštěna obvinění.

POMOC HOSPODĚ K HOSTŮM

Pardubičtí konšelé vyslýchali v květnu 1568 Annu Kobylku, která se pokusila pomoci čar a kouzel pomoci své paní. Když byla chůvou u hospodské Markyty Rejsky a ona nemohla prodat své víno, neboť mívala málo hostů a často si proto naříkala, přišla jakási neznámá žena s uzlem a poručila si čtvrtku vína. Zasllechla stesky a poradila Markytě, jak může problém docela snadno vyřešit. Stačí vzít lidskou kost, rozdrtit ji na prach, zalít vodou a tou směsí vykropit dům. Tím se vše napraví.

Anna tedy se svolením své paní a s jejím synem Václavem zašla na pole proti šibenici, kost tam vzala, přinesla ji domů, roztloukla, vsypala do hrnce a zalila vroucí vodou. Pak dům vykropila i v síni, ale nic se tím nenapravilo. Ovšem kouzlo zároveň ani nikomu neublížilo.

Městský soud se usnesl na tom, aby byl Vávra (Václav), který šel s Kobylkou k pardubické šibenici pro lidskou kost, zmučen v její přítomnosti. Vyšetřovatelé se totiž domnívali, že vyslychaná žena v atmosféře strachu podstatně rozšíří svou výpověď. O dalším vývoji procesu však prameny mlčí.

MLÁDENCE ČAROVALY I SUŠILY

Zápisy boskovického hrdelního soudu dokládají, že se zabýval i delikty čarodějnictví. V roce 1569 konšelé vyšetřovali Martu Nyklíkovou z Knínic. Přiznala se k několika krádežím, ale i k provozování čar a kouzel v partnerských vztazích, neboť vařila vodu, vyráběla křížky a do té vody je házela. Čarovat ji naučila pastýřka Chlupka. Ona sama si přičarovala muže, když mu dala ve správnou chvíli vypít „muškátu“. Mládence očarovávala také tím, že spálila několik chloupků ze svého ohanbí a popel jim vmíchala do nápoje. Jiné zase „sušovala“ tak, že jim dávala v nápoji vypít popel z dítěte, které měla za svobodna Dorota Pelantka.

Ta doznala, že porodila dítě, jehož otcem byl Jan Toman. Společně s Krškovou z Mladkova dítě vložily do nového hrnce, daly

Ďábelské namlování

do pece a na prach spálily. Pomocí prachu pak čarovaly a „mořily“ lidi. Používaly též jejich vlasy, částky šatů, ba dokonce i šlépěje. Lásku mužů získávaly pomocí chlupů z ohanbí spálených na prach, který sypaly do piva: ...*frejřom to vypítí daly, aby na ně laskavi byli.*

S Krškovou připravily o život jejího prvního muže, protože *ne-rad doma bejval, hrával a kurvy míval.* Dále vypověděla, že ze msty „sušily a umořily“ několik lidí. Na Krškovou prozradila, že sbírá kravské šlápoty, vmíchává je do pomyjí, kterými krmí dobytek, a také krade cizí oves. Na svatého Filipa a Jakuba tajně loupe z veřejí domů třísky, čímž škodí nejenom dobytku, ale celé vesnici. Kršková prý svého muže chtěla zabít, protože se jí nelíbil, a způsobila svými kouzly, že zešlel natolik, až se chtěl oběsit. Bohušková zase brala třísky z Dorotčina nátoně a srst z její krávy, pročez kráva hubla. Když jí Dorota domlouvala, požádala ji, aby o všem pomlčela, že přestane její krávě škodit. Současně Pelantka udala Dorotu Taraškovou, že dokáže děvečkám přivodit potrat. Chodívala prý i do Letovic a rovněž tam děvečkám pomáhá od nežádoucích plodů. Závěr procesů neznáme, předpokládáme však, že by obě ženy odsouzeny k trestu smrti.

A TEN PROVAZ JIM TAK DOJIL

V létě roku 1571 hořely hranice s čarodějnicemi v Horní Bobrově i ve Žďáru nad Sázavou. V podzimních měsících zaznamenáváme jejich stíhání ve Velké Bíteši. Pětadvacátého října tam vyslyšeli a posléze popravili Annu Maštálkovou z Náměště, protože věděla o travičském deliktu Lidmily Klimentky. *Ta paní Mandě udělala z té příčiny, že jí sýrův nechtěla paní Manda prodati, a to tím způsobem, že jest zmyla psa a kočku a vypůjčivši sobě Klimentka botkúv od paní Mandy, do těch botkúv tu vodu za kamny vtila.* Tato travička vypovídala ve velkobítešské mučírně koncem října. Na paní Mandu se rozhněvala, neboť jí odmítla prodat původně přislíbený panský sýr a navíc jí nechtěla ani půjčit „muškátové kulky“. Použila k tomu vodu, kterou jí poslala Ludmila Plačková z Tasova. Za pět mázů prý zaplatila tolar. Obě ženy se setkaly naposledy na popravišti: *Klimentka Ludmile Plačkové mluvila: Že si ty mi poslala tý vody a učilas mne, což sem dělali měla. A teď, kdyby tý vody nebylo, mnoho let mohla bych na světě býti, a tak sem, nebohá žena, skrze tebe k tomu přišla. A dalat' sem za tu vodu tolar. A ona, Plačková, při vejvodu svým Klimentce odpověděla, že nebyl tolar, byl jest šedesátník. A na tom jest Lidmila Klimentka umřela.*

Tzv. hexenšus
čili babský ústřel

Po útrpném výslechu Plačkové v Tasově přišla na řadu tamější Dorota Vitoušková, a to 16. listopadu. Opis jejího obsáhlého vyznání poslali Tasovští konšelům do Velké Bíteše, kteří jej vložili do smolné knihy a na jeho základě stíhali své dvě čarodějnice. Vitoušková na sebe prozradila, že se svými společnicemi umožnila téměř dvě desítky mužů a žen, spoustu koní a krav: ...*kočky slepé, psy slepé a zuby jedovaté, to jest na prach sušila a rtuť živou mezi to dávaly. A nejpru Janovi Sanikovi vypítí daly, že se rozpukl. A to na něj jeho vlastní žena navedla, a to proto, že ji bítel. A sama jemu to vypítí dala, a my sme jí to přistrojily a jí daly. Item více vyznala, že sou těž umořily Hampejskova Jana, a proto jej umořily, že sobě Kašparky nechťel vzíti. A Kašparková svého vlastního muže sama nožem zabila a potom jemu potřeby uřezala, i bránici z něho vyřezala. Více vyznává, že sou umořily Kašparka a já Jiřka Buršova též tou vodou zlou, a to proto, že jí šatem topinky z braviště dobil a je zahodil. Více vyznává, že sou umořily s Kašparkou Jana Vyzralova týž tou vodou, a to proto, že ji ubil, když v škodě pásal. Více vyznává, že sou z Machačkovy hlavy vlasův dostaly a těmi vlasy žabě voči zašily a po vodě pustily. A tak jest podnes slepá. Více vyznává, že sú též Pěkníkovi dvě koní umořila též tou vodou. Více, že sou též Sládkovi touž vodou krávy pomořily s Kašparkou.*

Kromě „sušení“ lidí a dobytka Vitoušková a její společnice čarovaly: ...*přes bidlo vrhly provaz a Anna Rouska s nimi a volaly: Čnich, čnich, malenky, stračenky, kravěnky. A ten provaz jim tak dožil mlíko; dobytčům mlíčný odjímalý. A na Nátoně třísky spálily a zaječí bobky že sbíraly a sušily a do votrubů smíchaly a na prach usušily a slepicím jísti dávaly. A z těch tříštěk, spálivše, pití jim dávaly a volaly takto: Když u sousedů kdak, kdak, u mne vejce. A tak dosti vajec mívala. A na každý hod tak dělala a volala.*

Z žen, s nimiž spolupracovala, byly ve Velké Bíteši vyšetřovány dvě, a sice Anna Rouska a Dorota z Litomyšle, šafářka paní Vanecové. Oba výslechy se uskutečnily 5. prosince. Anna Rouska se doznala k tomu, že chodívala do Tasova k Vitouškové a Plačkové pro vodu vařenou z kostí mrtvých lidí, slepých koček i štěňat. Sama prý umožnila čtyři osoby a několik kusů dobytka. Šafářka Dorota způsobila smrt své paní, Kateřiny Vanecové z Ivančic, společně s Vitouškovou a Plačkovou. Ty nejprve ukázaly Dorotě tu vodu ve džbánku: *A to že jí vlily u kottliny u mlejna a ona vědouc o tom, že se paní odvedla na stranu a s ní mluvila a ony tudy přístup měly k vylítí. A to proto, že sou jí učinily, že jí ony pověděly, že jim byla paní měla plachty travní pobrati, z toho hněvu. Na tom jest umřela. Koncem roku 1571 tedy vzplály hranice s čarodějnicemi i v Tasově a ve Velké Bíteši.*

TO NA MNE Z HNEVU MLUVÍŠ

V roce 1572 řešili konšelé v Novém Městě nad Metují delikt čarodějnictví, který páchala Kateřina Klimšová. Tato žena 8. února v mučírně vyznala: ...*Jan Kulhánek, krejčí, jest mi oznámil, abych semence na pánev vzala a upražila, zkropující jej močem svým a potom abych jej dávala svini, že soumná nebude, neb sem ji chtěla zasaditi na krmník. Též oznámila, když na ni doptání bylo, co jest těmi punčochami a hadry starejší, kteréž v domě svém okolo trnože i stolu votočila a svázala, pravila: Když má muž řezavku, aby mužskejmi šaty okolo trnože obvazoval. A když má řezavku ženské pohlaví, aby také ženskými šaty okolo trnože zavázal, že jí každý pozbude.*

Jazyk rozvázalo Kateřině Klimšové až mučení v kozlu. Nejprve oznámila, že by chtěla Matouška zachovati a mne zkaziti. Též oznámila, kdyby kdo jakou těžkost měl, aby devět zrn hrachu do peci vrhl, že té těžkosti pozbude. Item též oznámila o jeřábu, který na vrbě roste, pravila, že ho užívala a to takto, že vždycky dobré myslí bude, když se jím umyje.

Též oznámila, když kdo běře po umrlém vodu v koleji, kteráž se voda před kolem žene a sem i tam se stříká, kudy s umrlejím jedou, a tý vody nabíře, tehdy kdyby dal té vody se člověku napítí, tehdy uschne a hovado též usuší tou vodou.

Též oznámila, že ví koření truskavec, když s umrlejím přes něj by přejeli a ten truskavec, když kdo tu trhá a jím člověka hojí, že se nikterak nezhojí, ale že uschnouti musí. Též tolikéž také že jím hovado usuší, že na něm chlupy opak ustanou.

Též oznámila, že v Pekelské hoře našla devět jeřábů na vrbách vyrostlých a chodila sem pro ně s Martinem, bratrem. Zřezala sem z nich ratolesti a uvaře jej, aby jím dobytek umyl vod hlavy, že půjde jako z vody. A člověk tolikéž, když se jím zmyje, že bude zdrav a dobré myslí a že i spaní míti bude.

Též oznámila strany těch nožuov, kteréž v hrnci vařila, že jest tím vařením to myslila, aby svého muže, jenž od ní byl pryč ušel, zase k navracení domů přivedla a přikouzčila. K tomu pak vaření těch nožuov od Štraufky že jest to naučení vzala a těch nožuov že jest sobě od Doroty Vancličky vypůjčila. O tom cele nevím, pověděla-li sem jí o tom, co chci s těmi noži dělati, čili nic.

Též oznámila, že Matoušek Krejčí, sám do mého domu ke mně přišel a mně oznámil, kterak by teskností velikou obtížen byl, takže se div nevozběsí pro tu příčinu, že má rozepři s cechmistry řemesla krejčovského. Což sem jeho v tom těšila a jeho, aby toho soudu zanechal, napomínala.

A vtom sem mu ten krajíček chleba dala, oznamující, že bude mít lásku, přívětivost a spokojení, oč při má. A také že sem mu ten prach sypala na hlavu a kázala sem mu kříže dělati a slova říkati: Pán Buoh s námi, Matka buoží za námi a všickni světi [!] andělé ku pomoci.

Item též oznámila strany Šimka Kubíkova a Jana Holického, že jest jim v cestu jednoho času vyšla a jich za to, aby mi šest kop půjčili, prosila a že jim takovejch věcí jako Matouškovi, kdyby jí peněz půjčili, byla by dala, neb na ně též, jak sem srozuměla, těžkost nějaká se valila.

Večer po mučení Klimšová prosila, aby k ní do šatlavy přišel rychtář, že si ještě na něco vzpomněla. Když se dostavil, sdělila mu: ...krajíčky chleba Petrovi Krejčímu, jako také i Matouškovi Krejčímu, sem dávala a též také prach na hlavu jemu sem sypávala. Téhož času oznámila, že jest toho naučení strany těch krajíčkův od Evy Štraufky dosáhla a tomu se naučila.

V sobotu 9. února navštívil Klimšovou v šatlavě purkmistr s několika radními a rychtářem. Vyzvali ji, aby mluvila pravdu a nikomu záměrně neublížovala. Tehdy dobrovolně bez mučení rozšířila svou výpověď, když oznámila: Petr Krejčí s Dorotou Kobláskou bývali u mne, a to jednoho času poslavši mne na víno, nebyvši žádnej doma u mne. Šla sem sama na víno do města, jsa od nich poslána. Přišedši s tím vínem do světnice a tam sem žádného nenalezla, ani Petra ani Doroty Koblásky. A potom sem šla na zahradu, tam jich také nebylo. I šla sem po schodích nahoru, našla sem je spolu ležící na loži, ano, spolu obejvali.

V pondělí 11. února pokračoval výslech Kateřiny Klimšové, která trvala na všech svých výrocích. Když stála v mučírně na žebříku, uskutečnila se konfrontace s lidmi, jež obvinila. Matouš Krejčí jí řekl: Milá Káčo, činíš mi před Buohem křivdu a to na mne z hněvu mluvíš, že sem já k tobě pro ten krajíček nechodil ani sem tě za něj neprosil, ani za to, cos mi sypala na hlavu, než tys mi to sama dala. A ona mu oznámila: Milej Matouši, však si ty ke mně pro ten krajíček chodil a prosils mne, ať bych jej dala. I dala sem tobě jeden a Petrovi jeden a též sem sypala ten prach na hlavu. A Petr Krejčí tu stoje, nic jest k tomu neřekl.

Eva Štraufka též se jí ohlásila: Milá Káčo, co ty to na mne mluvíš, však ničímž povinna nejsem a tobě sem nic neradila, ani sem nic nedávala, neb ty to na mne z hněvu mluvíš, neb jak sem s tebou nemluvila, bude ve čtvrtek pět let a pohrůžkus mi učinila, což mohu dobremi lidmi provést, že se nade mnou pomstíš, by měla v pekle věčně hořeti. Kateřina Klimšová odpověděla: Však jest to pravda, neklamám, však si ty mne těm krajíčkuom naučila a od tebe sem to naučení měla a tu potom zvíte, na čem umru.

Petr Krejčí jsa tu přítomen, také se ohlásil: Milá Káčo, proč mi takovou lehkost a těžkost činíš, však tím ničímž povinnen nejsem a že to žádná pravda není. A prosím tebe, milá Káčo, tak-li mi to za mě mnohé dobrodiní činíš, že sem mnohemji věcmi dobremi vždyckny sloužil. A Kateřina Klimšová proti tomu oznámila: Ano, jest tak, milej Petře, byla bych tě ráda zachovala, ale nemohla sem toho zatajiti z velikého trápení. Však víš, když ste ke mně přišli, že jste mne poslali s konvicí do města pro víno. A já přišedši, vás v světnici nebylo. A já šla nahoru a vy spolu byli na loži, vy víte, co ste spolu činili.

Dorota Kobláska též se k tomu ozvala: Milá Káčo, co činíš mi velikou těžkost a hanbu, ještoť sem mnohemji věcmi posluhovala. To mi činíš za mý dobrodiní, že tím ničímž povinna nejsem a to žádná pravda není. A Kateřina Klimšová zase odpověděla: Milá Doroto, vy víte, co ste činili. A potom, když byla z žebříku od popravece svržena, oznámila: Ty, Petře a Doroto, tím povinni nejste, neb sem to mluvila na vás z velikého trápení.

Městský soud zvázil vyznání Kateřiny Klimšové a 11. února nad ní vynesl ortel. I když měla být tato žena jako čarodějnice upálena na hranici, odsoudil ji k trestu smrti zahrabáním zaživa a probitím srdce kulem. U hrobu na popravišti znovu odvolala Petra Krejčího a Dorotu Koblásku. A potom se též rychtář ozval: Co se pak těch krajíčkuov dotejče, co tomu říkáš Káčo, nejsou-li tím povinni, neboť jich na svou duši, však vidíš svou poslední hodinu. I oznámila Kateřina Klimšová, že na tom chci umřít, že Matouškovi dala sem jeden krajíček a Petrovi Krejčímu druhý; ale Matouš Krejčí jest mne za to žádal a prosil a za mnou chodil. A těch dávání krajíčkuov že sem se od Štraufky naučila. A což Matoušek a Eva Štraufka sou tomu odpírali, že by to žádná pravda nebyla, ale že by ze zlosti na ně mluvila a pravila, Kateřina Klimšová předce na svém stála, že jest to věrná pravda. A s tím do hrobu od popravecuov vložena byla a žádného z nich neodvolala, ale na tom na všem, jsouc zahrabána, umřela.

NAPILA SE DEŠŤOVÉ VODY

V říjnu 1572 vyznala v solnické mučirně Zuzka, dcera nebožtíka Duňáka z Debřec, že v době, kdy pobývala u Kramplíčků, měla poměr s Jirkou Horovým a později také se Samkem Hejlkovým, s nímž otěhotněla. Když šla prát, přepadly ji porodní bolesti, takže zašla za stodolu, kde porodila živé dítě. Zabíla je, zabalila, strčila pod zástěru, donesla domů a mrtvolku tajně ukryla v komoře hospodářova domu, kde v té době sloužila. Později ji zakopala do hnoje.

Zároveň vypověděla, že v průběhu těhotenství potkala Anku, dceru nebožtíka Pavla Hudce, která jí poradila, aby se napila dešťové vody ze tří žlabů, když prší, a tím si způsobí potrat. Zuzka její radu vyzkoušela a skutečně čtvrtého dne z ní dítě vyšlo. Když se jí Anka později na posvícení ptala, zdali se její rada osvědčila, přiznala, že ano. Anka jí ještě řekla, aby potrácený plod dobře schovala.

Soudci rozhodli, aby byla Zuzka popravena pro infanticidium zahrabáním a probitím kulem. Před exekucí došlo k výslechu Anky a následné konfrontaci obou žen: *I jest dotazováno, což jest k tomu se Anka přiznala, že jest jí vody ze tří žlabů napíti se kázala, než tomu, aby jí to dítě schovati a zakopati kázala, odpírala a Jeho Milosti pana Martina i také purkmistra a konšelův jest nejvejš pro Pána Boha žádala, aby ještě k tý Zuzce útrpným právem přikročeno bylo, což se jest hned tak při přítomnosti její stalo a ona jí vůči to všeckno, jakž i prve mluvila, že jest jí tu vodu píti kázala a též to dítě zakopati a dobře schovati, že na tom umříti chce. I tolikěž, když jest již konec vzíti měla, že což jest mluvila, to duší svou zapečetila a na tom umřela.*

Anka Hudcová se přiznala až při útrpném výslechu: *... sem jí tý vody napíti se ze tří žlabů kázala. I též to, když sme se v Lipovce o posvícení shledaly, jí sem se, jestli tlustá, ptala. A ona pověděla, že není, že jest již toho pozbyla a dítě že jest měla. A já jí kázala, aby je zakopala a dobře schovala. Konšelé uznali Anku jako původce deliktu Zuzky Duňákové a odsoudili ji ke stejnému trestu smrti.*

